

Sprawa C-625/23**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

12 października 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Corte suprema di cassazione (Włochy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

17 lipca 2023 r.

Strona wnosząca skargę kasacyjną:

Società agricola Circe di OL società semplice

Strona przeciwna:

ST we własnym imieniu oraz jako właściciel indywidualnego przedsiębiorstwa Agricola Case Rosse di ST

Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura (agencja ds. płatności rolnych, AGEA)

Przedmiot postępowania głównego

Skarga kasacyjna wniesiona do Corte di Cassazione (sądu kasacyjnego, Włochy) przez spółkę rolną Circe od wyroku, w którym Corte d'appello di Roma (sąd apelacyjny w Rzymie, Włochy) utrzymał w mocy przyznanie indywidualnemu przedsiębiorstwu Agricola Case Rosse di ST uprawnień do płatności w ramach WPR (wspólnej polityki rolnej), które zostały uprzednio tymczasowo przyznane spółce Circe, na podstawie szerokiej wykładni pojęcia „podziału” zawartego w art. 33 ust. 3 akapit drugi rozporządzenia nr 1782/2003.

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Odesłanie prejudycjalne dotyczy, po pierwsze, dopuszczalności szerokiej wykładni pojęcia „podziału” użytego w art. 33 ust. 3 rozporządzenia nr 1782/2003

i w art. 15 rozporządzenia nr 795/2004, która to wykładnia obejmuje, oprócz szczególnej instytucji „podziału” na gruncie prawa spółek, każdą czynność prawną, która prowadzi do przyznania gruntu rolnego, który był pierwotnie uprawiany przez określone gospodarstwo, dwóm różnym rolnikom.

Po drugie, odesłanie prejudycjalne dotyczy kwestii, czy w przypadku, gdyby zakres stosowania pojęcia „podziału” miał być ograniczony do szczególnej instytucji prawa spółek, w prawie Unii Europejskiej uznaje się, że inne czynności prawne, które prowadzą do zmniejszenia pierwotnej powierzchni upraw, i chwila, w której to zmniejszenie miało miejsce, są istotne dla celów ostatecznego przyznania uprawnień do płatności w ramach WPR.

Artykuł 267 TFUE

Pytania prejudycjalne

1) Czy zawarte w art. 33 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1782/2003 i w art. 15 rozporządzenia (WE) nr 795/2004 pojęcie „podziału” należy rozumieć jako odnoszące się do instytucji prawa spółek, a zatem oznaczające zmianę w spółce, której skutkiem jest podział pierwotnego majątku i pierwotnych powierzchni upraw jednej spółki, na dwa odrębne majątki należące do różnych podmiotów prawnych, czy też może ono być interpretowane szeroko, a tym samym mieć zastosowanie do każdej czynności prawnej w formie umowy, która ostatecznie prowadzi do przyznania pierwotnego majątku i pierwotnych powierzchni upraw początkowej spółki będącej „rolnikiem”, dwóm różnym podmiotom, w tym poprzez zbycie udziałów i sprzedaż gruntów?

2) Czy zgodnie z prawidłową wykładnią różnych przepisów rozporządzenia nr 1782/2003 (art. 2, 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44) zmniejszenie powierzchni upraw i kwalifikujących się hektarów, które miało miejsce w 2002 r. po złożeniu wniosku przez „rolnika” i po tymczasowym przyznaniu uprawnień do płatności w ramach WPR, ma znaczenie dla ostatecznego przyznania uprawnień do płatności w ramach WPR w kontekście pierwszego wdrożenia systemu płatności jednolitych, jeżeli zmniejszenie to nastąpiło w wyniku transakcji polegających na zbyciu części danych gruntów jeszcze w 2002 r. i może ono również zostać dokonane z urzędu przy ostatecznym przyznaniu uprawnień do płatności w ramach WPR?

Powołane przepisy prawa Unii

Rozporządzenie Rady (WE) nr 1782/2003 z dnia 29 września 2003 r. ustanawiające wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiające określone systemy wsparcia dla rolników oraz zmieniające rozporządzenia (EWG) nr 2019/93, (WE) nr 1452/2001, (WE) nr 1453/2001, (WE) nr 1454/2001, (WE) nr 1868/94, (WE) nr 1251/1999, (WE)

nr 1254/1999, (WE) nr 1673/2000, (EWG) nr 2358/71 i (WE) nr 2529/2001, w szczególności art. 33 ust. 3, art. 2, 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44, 45 i 46

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 795/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. ustanawiające szczegółowe zasady w celu wdrożenia systemu jednolitych płatności określonego w rozporządzeniu Rady (WE) Nr 1782/2003 ustanawiającym wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiającym określone systemy wsparcia dla rolników, w szczególności art. 15

Zwięzłe przedstawienie okoliczności faktycznych i postępowania głównego

- 1 Przed dokonaniem czynności prawnych opisanych w pkt 2 poniżej spółka rolna Circe (zwana dalej „Circe”), w której współnikami byli wówczas dwaj bracia OL i ST, złożyła wniosek o przyznanie uprawnień do płatności w ramach WPR, w następstwie którego przyznano jej tymczasowo 130 uprawnień do płatności w ramach WPR na podstawie powierzchni upraw Circe.
- 2 Po tym tymczasowym przyznaniu uprawnień do płatności w ramach WPR dokonano szeregu powiązanych ze sobą czynności prawnych dotyczących Circe. W szczególności na podstawie aktu z dnia 1 sierpnia 2002 r. ST i jego małżonka TZ zbyli swoje udziały w kapitale zakładowym Circe wynoszące 50 % na rzecz OL i jego małżonki MU, w związku z czym Circe przyjęła nazwę società agricola Circe di OL (spółki rolnej Circe należącej do OL). Ponadto na podstawie innego aktu z dnia 1 sierpnia 2002 r. MU zbył na rzecz ST będące jego własnością grunty położone w comune di Sezze (gminie Sezze) i w wyniku tego zbycia Circe utraciła posiadanie części gruntów, na podstawie których powierzchni upraw przyznano tymczasowo 130 uprawnień do płatności w ramach WPR.
- 3 W następstwie wspomnianych czynności prawnych tylko 71 uprawnień do płatności w ramach WPR zostało ostatecznie przyznanych Circe zamiast 130 uprawnień do płatności w ramach WPR, które zostały przyznane tymczasowo.
- 4 W dniu 5 czerwca 2006 r. Circe złożyła w Tribunale di Roma (sądzie w Rzymie, Włochy) pozew przeciwko AGEA, ST i indywidualnemu przedsiębiorstwu Agricola Case Rosse di ST (zwanemu dalej „Case Rosse”), wnosząc w szczególności o stwierdzenie jej prawa do przyznania 130 uprawnień do płatności w ramach WPR wynikających z tymczasowego przyznania uprawnień do płatności w ramach WPR. W wyroku z dnia 27 czerwca 2011 r. Tribunale di Roma (sąd w Rzymie) oddalił pozew Circe.
- 5 Corte d’appello di Roma (sąd apelacyjny w Rzymie) orzekł następnie w drugiej instancji w przedmiocie tej kwestii w wyroku nr 2632/2017 z dnia 21 kwietnia 2017 r. Corte d’appello di Roma (sąd apelacyjny w Rzymie) przyznał proporcjonalnie na rzecz Case Rosse uprawnienia do płatności w ramach WPR przyznane już tymczasowo Circe, uzasadniając to tym, że od września 2002 r. wspomniane grunty położone w comune di Sezze (gminie Sezze) nie były już

uprawiane przez Circe, lecz przez ST i Case Rosse. Corte d'appello di Roma (sąd apelacyjny w Rzymie) oparł swoje orzeczenie na szczególnie szerokiej wykładni art. 33 akapit ostatni rozporządzenia nr 1782/2003 i użytego w nim pojęcia „podziału”, uznając, że pojęcie to odnosi się do wszystkich sytuacji, w których jeden rolnik wstępuje w prawa i obowiązki innego rolnika, ponieważ środki z tytułu WPR muszą być powiązane z powierzchnią upraw.

- 6 Circe wniosła skargę kasacyjną nr 18175/2017 od wspomnianego wyroku Corte d'appello di Roma (sądu apelacyjnego w Rzymie).

Główne argumenty stron w postępowaniu głównym

- 7 Circe podnosi w skardze kasacyjnej w szczególności naruszenie art. 15 rozporządzenia nr 795/2004 oraz art. 2 lit. a) i art. 33, 38, 45 i 46 rozporządzenia nr 1782/2003, jak również decreti ministeriali (dekretów ministerialnych), w drodze których państwo włoskie przyjęło szczegółowe zasady wdrożenia przepisów europejskich.
- 8 Zdaniem wnoszącej skargę kasacyjną, po pierwsze, AGEA dokonała ostatecznego przyznania uprawnień do płatności w ramach WPR w sposób niezgodny z prawem, zakładając, że doszło do podziału Circe, mimo iż podział ten nie został udokumentowany i w rzeczywistości nie miał miejsca, gdyż doszło po prostu do przeniesienia udziałów w kapitale zakładowym.
- 9 Przepisy europejskie definiują bowiem podział poprzez odniesienie wyłącznie do sytuacji, w której dwóch odrębnych rolników powstaje z jednego pierwotnego rolnika, natomiast przeniesienie gruntów nie ma znaczenia.
- 10 Po drugie, wnosząca skargę kasacyjną uważa, że zmniejszenie powierzchni upraw gospodarstwa, które miało miejsce w okresie referencyjnym, to znaczy w niniejszej sprawie w okresie 2000–2002, nie ma znaczenia dla ostatecznego przyznania uprawnień do płatności w ramach WPR. W tym względzie Circe zauważa, że uprawnienia do płatności w ramach WPR mogą pod pewnymi warunkami mieć charakter autonomiczny w stosunku do gruntów, ponieważ mogą one być przenoszone za wynagrodzeniem.
- 11 Natomiast zdaniem ST i Case Rosse AGEA była zobowiązana, nawet z urzędu, do skorygowania tymczasowego przyznania uprawnień do płatności w ramach WPR na podstawie rzeczywistej powierzchni upraw i kwalifikujących się hektarów.

Zwięzłe przedstawienie uzasadnienia odesłania prejudycjalnego

- 12 Zdaniem Corte di Cassazione (sądu kasacyjnego) konieczne jest dokonanie wykładni, po pierwsze, art. 15 rozporządzenia nr 795/2004 i art. 33 ust. 3 rozporządzenia nr 1782/2003, w szczególności pojęcia „podziału” gospodarstwa

rolnego, a po drugie, wykładni art. 2 lit. a) i art. 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44, 45 i 46 rozporządzenia nr 1782/2003, aby móc rozstrzygnąć spór.

- 13 Wykładnia art. 33 ust. 3 rozporządzenia nr 1782/2003 i art. 15 rozporządzenia nr 795/2004 ma w szczególności znaczenie dla celów pierwszego pytania prejudycjalnego.
- 14 Artykuł 33 ust. 3 akapit drugi rozporządzenia nr 1782/2003 przewiduje w szczególności, że rolnicy zarządzający gospodarstwami powstałymi w wyniku podziału mają dostęp, w proporcjonalnej części, do systemu płatności jednolitych na tych samych warunkach co rolnik zarządzający pierwotnym gospodarstwem. Artykuł 15 rozporządzenia nr 795/2004 stanowi w szczególności, że do celów art. 33 ust. 3 akapit drugi rozporządzenia nr 1782/2003 „podział” oznacza podział jednego rolnika na co najmniej dwóch odrębnych rolników, z których co najmniej jeden pozostaje rolnikiem kontrolowanym pod względem zarządzania, korzyści i ryzyk finansowych przez co najmniej jedną osobę prawną lub fizyczną, która pierwotnie zarządzała tym gospodarstwem, lub podział jednego rolnika na co najmniej jednego odrębnego rolnika, z których pozostaje rolnikiem kontrolowanym pod względem zarządzania, korzyści i ryzyk finansowych przez rolnika, który pierwotnie zarządzał tym gospodarstwem. W tym samym art. 15 rozporządzenia nr 795/2004 dodano, że liczba i wartość uprawnień do płatności określane są na podstawie kwoty referencyjnej i liczby hektarów związanych z jednostkami produkcyjnymi pierwotnego gospodarstwa, do których prawa zostały przeniesione.
- 15 W świetle tych przepisów należy wyjaśnić, czy prawidłowa jest przyjęta przez sądy orzekające co do istoty sprawy wykładnia art. 33 rozporządzenia nr 2003/1782, rozszerzająca i sprzeczna z brzmieniem tego przepisu, zgodnie z którą użyte w owym przepisie pojęcie „podziału” odnosi się nie tylko do szczególnej instytucji prawa spółek, lecz obejmuje wszystkie sytuacje, w których rolnik wstępuje w prawa i obowiązki innego rolnika i w związku z tym każda zmiana pierwotnej powierzchni upraw danego gospodarstwa jest istotna.
- 16 Zdaniem Corte di Cassazione (sądu kasacyjnego) pojęcie „podziału”, które jest technicznym terminem prawa spółek używanym w różnych europejskich aktach prawnych w odniesieniu do zjawiska spółek, może być interpretowane szeroko, biorąc pod uwagę elastyczność charakteryzującą rozporządzenie nr 1782/2003 w odniesieniu do form prawnych prowadzenia działalności rolniczej. Jednakże taka wykładnia, która znacznie rozszerza znaczenie techniczne i prawne, które jest zwykle przypisywane pojęciu podziału, wymaga potwierdzenia przez Trybunał. W niniejszej sprawie nie ma bowiem ani *acte clair*, który wyłącza obowiązek wystąpienia z odesłaniem prejudycjalnym, jeżeli nie ma racjonalnych wątpliwości co do znaczenia przepisu, który ma być stosowany, ani *acte éclairé*, który wyłącza ten obowiązek, jeżeli przepisy prawa Unii były już przedmiotem wykładni dokonanej przez sądy Unii.

- 17 Natomiast wykładnia art. 2 lit. a) oraz art. 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44, 45 i 46 rozporządzenia nr 1782/2003 ma znaczenie dla celów drugiego pytania prejudycjalnego. Zdaniem sądu odsyłającego w przypadku, gdyby odpowiedź na pierwsze pytanie prejudycjalne polegała na ograniczeniu zakresu stosowania pojęcia „podziału” do szczególnej instytucji prawa spółek, należy ustalić, czy i w jakim zakresie zmniejszenie powierzchni upraw pod względem kwalifikujących się hektarów, które nastąpiło po złożeniu wniosku i po tymczasowym przyznaniu uprawnień do płatności w ramach WPR, lecz jeszcze w 2002 r. i przed ostatecznym przyznaniem, ma znaczenie dla ostatecznego przyznania przedsiębiorstwu rolnemu uprawnień do płatności w ramach WPR w kontekście pierwszego wdrożenia systemu płatności jednolitych.
- 18 Corte di Cassazione (sąd kasacyjny) zauważa przede wszystkim, że wydaje się, iż w art. 34, 43 i 44 rozporządzenia nr 1782/2003 powiązано uprawnienia do płatności w ramach WPR z powierzchnią upraw, ponieważ każde uprawnienie do płatności jest powiązane z „kwalifikującym się hektarem”, to znaczy z hektarem każdej powierzchni gruntów rolnych gospodarstwa, z wyjątkiem powierzchni pod lasami oraz powierzchni wykorzystywanych do celów nierolniczych.
- 19 Ponadto sąd odsyłający podkreśla, że w niniejszej sprawie zmniejszenie pierwotnej powierzchni upraw miało miejsce w okresie referencyjnym, o którym mowa w art. 38 rozporządzenia nr 1782/2003, to znaczy w okresie 2000–2002, aczkolwiek po złożeniu przez Circe wniosku o pomoc. Tymczasem ewentualny brak znaczenia zmniejszenia powierzchni upraw, które miało miejsce w okresie referencyjnym, wydaje się być sprzeczny w szczególności z art. 23 i 24 rozporządzenia nr 1782/2003. Te ostatnie przepisy przewidują bowiem wyraźnie, że państwa członkowskie przeprowadzają kontrole administracyjne wniosków o pomoc, obejmujące weryfikację kwalifikujących się powierzchni, oraz że w przypadku gdy stwierdzone zostanie, że rolnik nie stosuje się do warunków kwalifikujących istotnych dla przyznawania pomocy, płatność podlega zmniejszeniom i wykluczeniom.
- 20 Wreszcie, Corte di Cassazione (sąd kasacyjny) wskazuje, że okoliczność, iż pod pewnymi warunkami uprawnienia do płatności w ramach WPR mogą być przedmiotem obrotu i być zbywane, nie oznacza w żaden sposób, że ich pierwotne przyznanie nie musi być prawidłowe i oparte na dostępności określonej powierzchni gruntów uprawnych.
- 21 Zdaniem sądu odsyłającego można zatem stwierdzić, że zgodnie z art. 36 rozporządzenia nr 1782/2003 pomoc powinna być wypłacana w odniesieniu do uprawnień do płatności zdefiniowanych w rozdziale 3 tego rozporządzenia, uzupełnionych o równą liczbę kwalifikujących się hektarów zdefiniowanych w art. 44 ust. 2 owego rozporządzenia.